

PRŮVODCE STUDIEM
UČEBNICÍ *Aula*
Internacional 2 –
Nueva edición

ČÁST 2

Mgr. BEATRIZ VADILLO GONZALO

CVS

**FAKULTA
JADERNÁ
A FYZIKÁLNĚ
INŽENÝRSKÁ
ČVUT V PRAZE**

**KATEDRA
HUMANITNÍCH
VĚD A JAZYKŮ**

PRAHA 2023

ÍNDICE

UNIDAD 6

Comida y bebidas – Jídlo a pití	4
Verbos para recetas – Slovesa užívaná v receptech	6
Envases y unidades – Balení (jako jednotka množství)	7
Medidas – Míry	8
Instrucciones para escribir recetas – Návod na psaní receptů	9
FORMA IMPERSONAL CON “SE” – NEOSOBNÍ VYJÁDŘENÍ (REFLEXIVNÍ PASIVUM)	9
SEGUNDA PERSONA DEL SINGULAR – DRUHÁ OSOBA JEDNOTNÉHO ČÍSLA	9
HAY QUE + INFINITIVO – HAY QUE + INFINITIV	9
Objeto directo – Přímý předmět	9
Conectores: y / pero / además – Spojky: y / pero / además	10
Ser vs. estar: introducción – Ser vs. estar: úvod	10

UNIDAD 7

Hacer turismo – Prohlížení památek	12
Frases exclamativas – Zvolací věty	12
Pretérito indefinido vs. perfecto – Minulý čas jednoduchý vs. předpřítomný čas	14
EL PRETÉRITO INDEFINIDO – MINULÝ ČAS JEDNODUCHÝ	14
PRETÉRITO PERFECTO – PŘEDPŘÍTOMNÝ ČAS	16
CÓMO USAR LOS DOS TIEMPOS JUNTOS – JAK POUŽÍVAT OBA ČASY DOHROMADY	17
Valorar cosas, personas y situaciones – Názor na věci, lidi a situace	18
EL VERBO PARECER – SLOVESO PARECER	18
LA EXPRESIÓN CAER BIEN/MAL – VÝRAZ CAER BIEN/MAL	18
LA EXPRESIÓN PASÁRSELO BIEN/MAL – VÝRAZ PASÁRSELO BIEN/MAL	19
Expresar el deseo de hacer algo – Vyjádření touhy něco udělat	20

UNIDAD 8

Partes del cuerpo – Části těla	21
Problemas de salud – Zdravotní problémy	21
Gestos – Gesta	23
El imperativo afirmativo – Kladný rozkazovací způsob (imperativ)	24
Dar consejos – Poradit	26
Verbo doler – Sloveso bolet	26

Ser vs. estar – Ser vs. estar	27
UNIDAD 9	
Periodos históricos – Historická období	29
Política – Politika.....	30
El pretérito imperfecto – Minulý čas nedokonavý.....	31
Ya no / todavía + presente – Už ne / stále + přítomný čas	33
UNIDAD 10	
Marcadores para relatar – Prostředky koheze textu	34
Vocabulario para historias – Slovní zásoba pro vyprávění	34
Pretérito indefinido vs. imperfecto – Minulý čas dokonavý vs. nedokonavý	36
Estar + gerundio con tiempos pasados – Estar + gerundium s minulým časem	37
Bibliografía	39

COMIDA Y BEBIDAS – JÍDLO A PITÍ

carne	maso	verduras	zelenina
el bistec	steak	el ajo	česnek
el cerdo	vepřové	la alcachofa	artyčok
el cordero	jehněčí	la berenjena	lilek
el embutido	uzeniny	el brócoli	brokolice
el jamón	šunka	el calabacín	cuketa
el pollo	kuře	la calabaza	dýně
la ternera	hovězí	la cebolla	cibule
las salchichas	párky	el champiñón	žampion
		la col	zelí
		la coliflor	květák
		el espárrago	chřest
		las espinacas	špenát
		los guisantes	hrášek
		las judías verdes	zelené fazolky
		la lechuga	salát
		el maíz	kukuřice
		la patata	brambora
		el pepino	okurka
		el pimiento [verde]	paprika [zelená]
		el puerro	pórek
		el rábano	ředkvička
		la remolacha	červená řepa
		el tomate	rajče
		la zanahoria	mrkev
pescado y marisco	ryby a mořské plody		
la almeja	škeble		
la anchoa	ančovička		
el atún	tuňák		
el bacalao	treska		
el calamar	oliheň		
el cangrejo	krab		
la carpa	kapr		
la gamba	kreveta		
la langosta	humr		
el mejillón	slávka		
el pulpo	chobotnice		
el salmón	losos		
la sardina	sardinka		
la trucha	pstruh		

fruta	ovoce	lácteos	mléčné výrobky
el aguacate	avokádo	el helado	zmrzlina
el albaricoque	meruňka	la leche	mléko
el arándano	borůvka	la mantequilla	máslo
la cereza	třešeň	el queso	sýr
la ciruela	švestka	el yogur	jogurt
la frambuesa	malina		
la fresa	jahoda	otros	ostatní
la granada	granátové jablko	las aceitunas	olivý
el kiwi	kiwi	las alubias / los frijoles	fazole
la lima	limetka	el arroz	rýže
el limón	citron	el azúcar	cukr
la mandarina	mandarinka	el chocolate	čokoláda
el mango	mango	las galletas	sušenky
la manzana	jablko	los garbanzos	cizrna
el melocotón	broskev	la harina	mouka
el melón	meloun	el huevo	vejce
la mora	ostružina	las lentejas	čočky
la naranja	pomeranč	las magdalenas	muffiny
el níspero	mišpule	la mayonesa	majonéza
la papaya	papája	la mermelada	džem, marmeláda
la pera	hruška	la miel	med
la piña	ananas	la mostaza	hořčice
el plátano	banán	el pan	chleba
el pomelo	gřep	la pasta	těstoviny
la sandía	vodní meloun	el pastel/la tarta	koláč, dort
la uva	víno (kulička)		

especias**koření**

albahaca	bazalka	mejorana	majoránka
anís	anýz	menta	máta
azafrán	šafrán	orégano	oregano
canela	skořice	perejil	petržel
chile	chilli	pimentón	(mletá) paprika
cilantro	koriandr	pimienta negra	pepř
comino	kmín	romero	rozmarýn
cúrcuma	kurkuma	sal	sůl
curry	kari	tomillo	tymián
jengibre	zázvor	vainilla	vanilka

bebidas**nápoje**

el agua	voda	la limonada	limonáda
el batido	mléčný koktejl	el refresco	šumivý nápoj
el café	káva	la sidra	cider
el cava/champán	šampaňské	el té	čaj
la cerveza	pivo	el vino blanco	bílé víno
el chocolate caliente	horká čokoláda	el vino rosado	růžové víno
la gaseosa	sodovka	el vino tinto	červené víno
el licor	likér	el zumo	džus

VERBOS PARA RECETAS – SLOVESA UŽÍVANÁ V RECEPTECH

abrir	otevřít	calentar	ohřívat
añadir	přidat	cerrar	zavřít
apagar	vypnout	cocer	vařit
asar	péct (maso)	colar	cedit
batir	šlehat	colocar	umístit

condimentar	ochutit	meter [en el horno]	dát [do trouby]
congelar	zmrazit	mezclar	smíchat, promíchat
cortar	krájet	partir	rozdělit
echar	přilít, přisypat, přidat	pelar	oloupat
encender	zapnout	picar	umlít, nasekat
enfriar	ochladit, zchladit	poner	dát (co kam)
esperar	čekat	quitar	odstranit, odebrat, sundat
freír	smažit	remover	míchat
fundir	rozpustit	reposar	nechat (co) odpočinout
guisar	dusit	sacar [de la nevera]	vyndat [z ledničky]
hacer a la plancha	dělat (co) na pánvi	saltear	orestovat
hacer al vapor	vařit v páře	secar	osušit
hornear	péct (dorty)	separar	oddělit
juntar	spojit	servir	podávat, servírovat
lavar	mýt, umýt	trocear	nasekat

ENVASES Y UNIDADES – BALENÍ (JAKO JEDNOTKA MNOŽSTVÍ)

un cartón [de leche]	krabice [mléka]
un frasco/bote [de mermelada]	sklenice [džemu]
un paquete [de arroz]	balení, balíček [rýže]
un trozo [de queso]	kousek [sýra]
una barra [de pan]	bochník [chleba]
una bolsa [de patatas]	sáček, pytel [brambor]
una botella [de vino]	láhev [vína]
una caja [de cereales]	krabice [cereálií]
una docena [de huevos]	tucet [vajec]
una lata [de cerveza]	plechovka [piva]
una tableta [de chocolate]	tabulka [čokolády]

*

a peso	na váhu
a granel	(koupit něco) na váhu
por unidades	za kus, na kusy

MEDIDAS – MÍRY

½ - medio	polovina
¼ - un cuarto	čtvrtina
kg - kilo	kilogram
g - gramo	gram
mg - miligramo	miligram
l - litro	litr
cl - centilitro	centilitr
ml - mililitro	mililitr
un kilo de arroz	kilo rýže

INSTRUCCIONES PARA ESCRIBIR RECETAS – NÁVOD NA PSANÍ RECEPTŮ

FORMA IMPERSONAL CON “SE” – NEOSOBNÍ VYJÁDŘENÍ (REFLEXIVNÍ PASIVUM)

Neosobní, pasívní tvar se používá, pokud je podmět neznámý nebo není důležitý. Používá se k vyjádření zobecňujících (obecně platných) skutečností.

SE + 3. osoba jednotného čísla

Se corta la cebolla.

Cibule se nakrájí.

= **Cortamos** la cebolla.

Nakrájíme cibuli.

Sloveso musí být ve shodě s podmětem, podle toho, zda je podstatné jméno v množném nebo jednotném čísle:

SE + 3. osoba jednotného čísla + podstatné jméno (j. č.)

Se lava **el tomate** y luego se pela.

Rajče se omyje a poté oloupeme.

SE + 3. osoba množného čísla + podstatné jméno (mn. č.)

Se **pelan** y se **cortan las** patatas.

Brambory se oloupou a nakrájíme.

SEGUNDA PERSONA DEL SINGULAR – DRUHÁ OSOBA JEDNOTNÉHO ČÍSLA

Cortas la lechuga y la **pones** en un plato.

Hlávkový salát nakrájíš a dáš na talíř.

Echas aceite en una sartén y...

Do pánve dáš olej a...

HAY QUE + INFINITIVO – HAY QUE + INFINITIV

Hay que calentar el café.

Kávu se musí ohřát.

Hay que lavar muy bien la fruta.

Ovoce se musí velmi dobře umýt.

OBJETO DIRECTO – PŘÍMÝ PŘEDMĚT

Předmět ve 4. pádě (koho?/co?) se označuje jako přímý (**objeto directo**). Ve španělštině bývá uvozen předložkou **a**, jedná-li se o podstatné jméno životné. U neživotných se předložka nepoužívá.

No veo **a** Isabel.

Nevidím Isabel.

No veo mi bicicleta.

Nevidím své kolo.

Tvary osobních zájmen 3. osoby (on/oni, ona/ony) ve 4. pádu jsou následující:

	jednotné číslo	množné číslo
mužský rod	lo	los
ženský rod	la	las

Tato zájmena používáme, abychom neopakovali slovo, které bylo zmíněno dříve:

- ¿Dónde está <u>la miel</u> ?	- Kde je med?
- La he guardado en el armario.	- Nechal jsem ho ve skříňce.
- ¿Dónde están <u>los huevos</u> ?	- Kde jsou vejce?
- Los he puesto en la nevera.	- Dal jsem je do lednice.

Lo je také neutrální zájmeno a může nahradit **část věty** nebo **esto, eso, algo...**

- ¿Sabes <u>que van a abrir una tienda nueva</u> ?	- Víte, <u>že</u> otevírají nový obchod?
- Sí, lo he leído en las noticias.	- Ano, četl jsem to ve zprávách.
- ¿Qué es <u>esto</u> ?	- Co je to?
- No sé, lo ha traído Carlos.	- Nevím, přinesl to Carlos.

Zájmena nepoužíváme, když přímý předmět nemá členy:

- ¿Este plato lleva <u>carne</u> ?	- Je v tom (jídle) maso?
- No, no $\emptyset$ lleva.	- Ne, není.

Ale používáme zájmena, když je přímý předmět před slovesem:

<u>El pescado</u> lo he preparado yo.	Rybu jsem připravil sám.
Pero <u>la tarta</u> la he comprado.	Ale koupil jsem dort.

CONECTORES: Y / PERO / ADEMÁS – SPOJKY: Y / PERO / ADEMÁS

Spojky se používají k propojení vět a k vyjádření logických vztahů mezi dvěma prvky.

Y přidává druhý prvek, aniž by došlo ke změně významu. (Česky **a** = spojka slučovací)

Es un restaurante muy bonito **y** muy moderno. Je to velmi pěkná **a** velmi moderní restaurace.

Pero přidává druhý prvek, který uvádíme na rozdíl od prvního. (Česky **ale** = spojka odporovací)

Es un restaurante bonito, **pero** la comida es horrible. Je to pěkná restaurace, **ale** jídlo je hrozné.

Además přidává druhý prvek, který posiluje první informaci. (Stupňovací poměr)

Es un restaurante bonito **y, además, los camareros** son muy simpáticos. Je to pěkná restaurace a číšníci jsou **navíc** velmi přátelští.

SER VS. ESTAR: INTRODUCCIÓN – SER VS. ESTAR: ÚVOD

Dříve jsme se naučili, že **ser** se používá pro definice, popisy, a když mluvíme o vlastnostech věcí, a **estar** se používá, když mluvíme o umístění věcí. Sloveso „estar“ má další použití, například s ustálenými výrazy, o kterých si povíme později.

Někdy můžeme použít **ser** a **estar** ve stejné větě, ale význam je jiný:

K popisu nebo hodnocení něčeho používáme sloveso **ser**.

Los quesos franceses son excelentes.

Francouzské sýry jsou výborné.

⇒ Bavíme se o kvalitě těchto sýrů.

Pro komentář k přímé zkušenosti používáme sloveso **estar**.

Este queso está muy bueno.

Tento sýr chutná velmi dobře.

⇒ Teď jím sýr a mluvím o jeho chuti.

HACER TURISMO – PROHLÍŽENÍ PAMÁTEK

hacer una excursión	jít/jet na výlet/exkurzi
hacer una ruta en elefante	projet se na slonovi
ir a la selva	jet do pralesa
ir a una exposición	jít na výstavu
ir a una inauguración	jít na slavnostní otevření
ir al desierto	jít/jet do pouště
ir al parque de atracciones	jít do zábavního parku
ver animales	vidět zvířata
ver templos	vidět chrámy
ver una cascada	vidět vodopád
visitar una cueva	navštívit jeskyni
visitar una pirámide	navštívit pyramidu
visitar una reserva natural	navštívit přírodní rezervaci
visitar unas ruinas	navštívit zříceninu/ruiny

FRASES EXCLAMATIVAS – ZVOLACÍ VĚTY

¡qué aburrimiento!	to je nuda! / jak nudné!
¡qué barato!	to je levné! / jak levné!
¡qué bien!	to je skvělé!
¡qué bonito!	to je krásné!
¡qué caro!	to je drahé!
¡qué curioso!	to je zvláštní!
¡qué emocionante!	to je vzrušující!
¡qué encanto!	to je okouzlující!
¡qué envidia!	to závidím!
¡qué faena!	to je ale nepříjemnost!
¡qué gracioso!	to je vtipné! / ten/ta je vtipný/á!

¡qué gracia!	to je legrační! / to je ale legrace!
¡qué guapo!	ten je ale hezký! / ta je ale hezká! (o lidech)
¡qué horror!	to je hrůza!
¡qué chulo!	to je skvělé! (o věcech)
¡qué interesante!	to je zajímavé!
¡qué locura!	to je šílené! / to je šílenství!
¡qué majó!	ten/ta je milý/á! (o osobě)
¡qué maravilla!	to je nádhera!
¡qué mono!	to je roztomilé!
¡qué palo!	to je rána!
¡qué pena!	to je škoda!
¡qué rollo!	to je otrava! / to je nuda!
¡qué suerte!	to je štěstí! / to je klika!
¡qué vergüenza!	to je ostuda! / to je trapné!

PRETÉRITO INDEFINIDO VS. PERFECTO – MINULÝ ČAS JEDNODUCHÝ VS. PŘEDPŘÍTOMNÝ ČAS

Podíváme se na to, co jsme se naučili v 2. a 5. lekci, a poté oba časy porovnáme a podrobně rozebereme jejich rozdíly.

EL PRETÉRITO INDEFINIDO – MINULÝ ČAS JEDNODUCHÝ

Minulému času jednoduchému se také říká „čas vyprávěcí“, neboť vyjadřuje **děje, které v minulosti proběhly jednorázově a v minulosti též skončily** (nemají už trvání do současnosti), **jsou časově omezené**. Často je to řada po sobě jdoucích událostí:

La semana pasada la encontré en Praga.

Minulý týden **jsem** ji **potkal** v Praze.

Nos saludamos y fuimos a tomar un café.

Pozdravili jsme se a **šli jsme** na kávu.

Después intercambiamos nuestros números de teléfono y nos despedimos.

Potom **jsem si vyměnili** telefonní čísla a **rozloučili jsme se**.

Používá se ho často po **přísluvečných určeních označujících ukončenou minulost**, např.:

ayer	včera	el mes pasado	minulý měsíc
anteayer	předevčím	la semana pasada	minulý týden
anoche	včera večer	hace una semana/dos semanas etc.	před týdnem/dvěma týdny atd.
el año pasado	vloni	hace un mes/dos meses etc.	před měsícem/dvěma měsíci atd.
hace tiempo	před časem	hace un año/dos años etc.	před rokem/dvěma lety atd.

Minulý čas jednoduchý pravidelných sloves

Minulý čas jednoduchý pravidelných sloves tvoříme připojením koncovek minulého času k infinitivnímu kmeni (po odtržení infinitivních koncovek).

	HABL-AR	COM-ER	VIV-IR
yo	hablé	comí	viví
tú	hablaste	comiste	viviste
él/ella, usted	habló	comió	vivió
nosotr os/-as	hablamos	comimos	vivimos
vosotr os/-as	hablasteis	comisteis	vivisteis
ellos/ellas, ustedes	hablaron	comieron	vivieron

Slovesné třídy -ER a -IR mají v minulém čase jednoduchém naprosto stejné koncovky.

Tvary 1. osoby množného čísla u 1. a 3. slovesné třídy se shodují s tvary přítomného času.

Minulý čas jednoduchý nepravidelných sloves

Všechna slovesa, která mají v minulém čase nepravidelný kmen, mají stejné koncovky jako sloveso „estar“.

	EST-AR	(kmen: <i>estuv-</i>)
yo	estuve	
tú	estuviste	
él/ella, usted	estuvo	
nosotr os/-as	estuvimos	
vosotr os/-as	estuvisteis	
ellos/ellas, ustedes	estuvieron	

Další slovesa s nepravidelným kmenem:

tener → <i>tuv-</i>	poner → <i>pus-</i>	poder → <i>pud-</i>	saber → <i>sup-</i>
hacer → <i>hic-</i>	querer → <i>quis-</i>	venir → <i>vin-</i>	decir → <i>dij-</i>

Někdy mohou nastat i jiné změny:

Yo *hice*, tú *hiciste*, él *hizo* - Změníme *c* na *z*, abychom zachovali výslovnost.
Ellos ~~dijieron~~ → ellos *dijeron* - Běžná změna u sloves končících na *-cir*.

Slovesa *ir* a *ser* jsou zcela nepravidelná. V minulém čase mají stejný tvar.

	IR / SER
yo	fui
tú	fuiste
él/ella, usted	fue
nosotr os/-as	fuimos
vosotr os/-as	fuisteis
ellos/ellas, ustedes	fueron

PRETÉRITO PERFECTO – PŘEDPŘÍTOMNÝ ČAS

Tvoří se z pomocného slovesa **haber** v přítomném čase a z minulého přídělníku významového slovesa.

	haber	přídělník
yo	he	
tú	has	amado
él/ella/usted	ha	comido
nosotr os/-as	hemos	vivido
vosotr os/-as	habéis	
ellos/ellas/ustedes	han	

Přídělník se tvoří z infinitivního kmene slovesa koncovkami:

-ado u sloves na **-ar**   hablar – **hablado**

-ido u sloves na **-er, -ir**   vender – **vendido**,   salir – **salido**

Některá přídělníky jsou nepravidelná, např.:

hacer – hecho	decir – dicho	escribir – escrito
poner – puesto	volver – vuelto	romper – roto

Tyto dvě části nelze oddělit. Pokud zahrneme zájmena, budou vždy umístěna před slovesem.

~~Hoy he no ido a trabajar.~~   Hoy **no he ido** a trabajar.   Dnes jsem nešel do práce.

¿Ha venido Laura? – No sé, **no la he visto**.   Přišla Laura? – Nevím, neviděl jsem ji.

Předpřítomný čas vyjadřuje ukončený děj, který se stal v probíhající období nebo jehož důsledky zasahují do současnosti. Používá se například po výrazech **hoy, esta semana, este mes, este año...**

Hoy hemos comido bien.   Dnes jsme se dobře naobědvali.

Esta semana ha ido dos veces al parque.   Tento týden šel dvakrát do parku.

Používáme ho také k hovoru o zážitcích, aniž bychom řekli, kdy jsme ty věci dělali. V takovém případě použijeme výrazy jako: **alguna vez, varias veces, nunca, ya, todavía no...**

- ¿Has estado alguna vez en Japón?   - Byl jsi někdy v Japonsku?

- ¿En Japón? Sí, (he estado) dos veces.   - V Japonsku? Ano, (byl jsem tam) dvakrát.

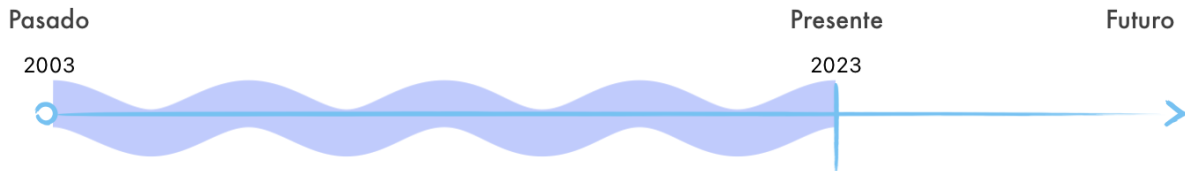
- ¿Ya habéis visitado el museo?   - Už jste navštívili muzeum?

- No, todavía no.   - Ne, ještě ne.

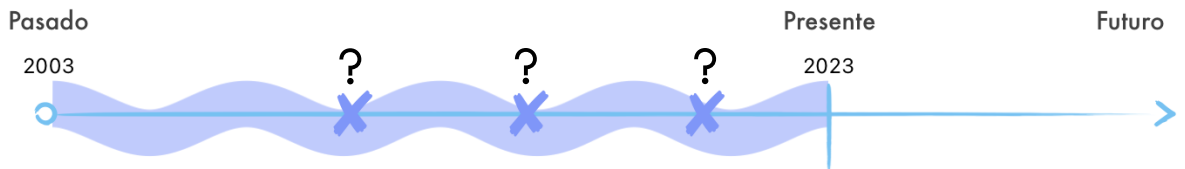
CÓMO USAR LOS DOS TIEMPOS JUNTOS – JAK POUŽÍVAT OBA ČASY DOHROMADY

Předpřítomný čas používáme, když se ptáme, zda byla akce provedena nebo ne, aniž bychom se zajímali o to, kdy. Otázka „Byl jsi v Malaze?“ se vztahuje na celé období našeho života, od **okamžiku**, kdy jsme se narodili až do současnosti.

¿Has estado en Málaga?

Na otázku můžeme odpovědět dvěma různými způsoby:

Sí, he estado **tres veces**.

Hovoříme o akcích, u kterých nezáleží na přesném okamžiku, kdy jsme je provedli. Informace souvisí se zkušenostmi, které se odehrály ve stejném časovém období našich životů, ale bez konkrétního data.

Sí, estuve **en 2014**.

V této druhé možnosti používáme minulý čas, protože mluvíme o konkrétní akci, kterou lze lokalizovat v přesném časovém okamžiku.

Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma časy je tedy informace, na kterou se zaměřujeme. Pokud chceme hovořit o životních zkušenostech v časovém rámci (našeho života), použijeme **pretérito perfecto**. Tyto akce budou situovány do časového období souvisejícího s přítomností, protože náš život bude pokračovat v budoucnosti a informace se mohou stále lišit. Mohli bychom například znovu cestovat do Málagy a řekli bychom „byl jsem v Malaze čtyřikrát“ na rozdíl od „byl jsem v Málaze v roce 2014“, což je akce zasazená do konkrétní doby, která se nikdy nezmění. Proto v

biografiích používáme **pretérito indefinido**, když člověk již zemřel. Časový rámeček jeho života již skončil, a tak všechny činy budou patřit minulosti, která se nemůže změnit.

VALORAR COSAS, PERSONAS Y SITUACIONES – NÁZOR NA VĚCI, LIDI A SITUACE

Jedním ze způsobů, jak vyjádřit svůj názor na lidi, věci nebo situace, je použití **frases exclamativas** zobrazených v části slovní zásoby této lekce. Můžeme ale použít i sloveso **parecer** (zdát se) nebo výraz **pasárselo bien/mal** (mít se dobře/špatně). Také výraz **caer bien/mal**, který vyhrazen speciálně pro lidi.

EL VERBO PARECER – SLOVESO PARECER

Sloveso **parecer** se používá ve 3. osobě jednotného nebo množného čísla, v závislosti na gramatickém podmětu. Je to stejné jako sloveso **gustar**.

PARECER (vypadat, zdát se)

Osobní zájmena (3. pád)*	Podmět	*	Sloveso	Názor
(A mí)	la película	me	parece/ pareció (j. č. a infinitiv)	excelente(s)
(A ti)	el concierto	te		muy bueno/a/os/as
(A él/ella, usted)	la serie	le		una maravilla
(A nosotr os/-as)	los hoteles	nos	parecen/ parecieron (mn. č.)	un rollo
(A vosotr os/-as)	las bebidas	os		un horror
(A ellos/ellas, ustedes)	los viajes	les		increíble(s)

(přítomný nebo minulý čas)

Los cuadros me **parecieron** una maravilla.

Obrazy vypadaly úžasně.

Me gusta este libro, me **parece** genial.

Tato kniha se mi líbí, podle mě je skvělá.

¿Qué os **pareció** la película?

Co jste si o filmu mysleli?

Este coche nos **parece** horrible.

To auto nám přijde hrozné.

LA EXPRESIÓN CAER BIEN/MAL – VÝRAZ CAER BIEN/MAL

Výraz **caer bien/mal** lze přeložit jako **být/nebýt sympatický**. Používá se pro lidi, protože sloveso **gustar** se většinou používá v kontextu milostných vztahů. Pokud tedy chceme říct „mám rád tvého přítele“, vyhneme se tomu, abychom řekli „me gusta tu amigo“, protože by to bylo chápáno jako „považuji tvého přítele za atraktivního“.

Gramatický tvar je stejný jako u slovesa **parecer**.

CAER BIEN/MAL (být/nebýt sympatický)

Osobní zájmena (3. pád)*	Podmět	*	Sloveso	Názor
(A mí)	mi profesor	me	cae/ cayó (j. č.)	muy bien
(A ti)	tu amigo	te		bien
(A él/ella, usted)	su novia	le		un poco mal
(A nosotr os/-as)	mis tíos	nos	caen/ cayeron (mn. č.)	mal
(A vosotr os/-as)	tus padres	os		muy mal
(A ellos/ellas, ustedes)	sus vecinas	les		fatal

(přítomný nebo minulý čas)

Tus amigos me cayeron muy bien.

Tvoje kamarády mi byly moc sympatické.

Mi profesora me cae bien.

Mám ráda svou učitelku.

Su novia me cayó fatal.

Jeho přítelkyni jsem opravdu neměl rád.

Tus padres me caen genial.

Tvoje rodiče mám moc ráda.

LA EXPRESIÓN PASÁRSELO BIEN/MAL – VÝRAZ PASÁRSELO BIEN/MAL

Výraz **pasárselo bien/mal** lze přeložit jako mít se dobře/špatně. Používá se k vyjádření pozitivního nebo negativního výsledku činnosti.

Gramatická forma je odlišná od předchozích.

PASÁRSELO BIEN/MAL (mít se dobře/špatně, **bavit se**)

Osobní zájmena (1. pád)	*	*	Sloveso	Názor
(Yo)	me	lo	paso/pasé	genial muy bien bien mal muy mal fatal
(Tú)	te	lo	pasas/pasaste	
(Él/ella, usted)	se	lo	pasa/pasó	
(Nosotr os/-as)	nos	lo	pasamos/pasamos	
(Vosotr os/-as)	os	lo	pasáis/pasasteis	
(Ellos/ellas, ustedes)	se	lo	pasan/pasaron	

(přítomný nebo minulý čas)

* Tato zájmena lze vynechat. Výraz „pasárselo bien/mal“ je ve Španělsku nejběžnější možností. V jiných regionech to lze zjednodušit na „pasarlo bien/mal“.

* Zájmeno **lo** nelze nikdy vynechat a jeho pozici ve větě nelze změnit. V některých latinskoamerických zemích je běžné slyšet „pasarla bien“, tedy se zájmenem „la“.

Me lo pasé genial en la fiesta.

Na večírku jsem se skvěle bavil.

Se lo pasa muy bien en clase de español.

Ve třídě španělštiny se skvěle baví.

Se lo pasaron mal en la excursión por la lluvia.

Na exkurzi se měli špatně kvůli dešti.

Siempre nos lo pasamos bien contigo.

Vždy se s vámi dobře bavíme.

EXPRESAR EL DESEO DE HACER ALGO – VYJÁDŘENÍ TOUHY NĚCO UDĚLAT

Pro vyjádření touhy něco udělat opět používáme sloveso **gustar**, ale v tomto případě v **podmiňovacím způsobu**.

Osobní zájmena (3. pád)		Sloveso	Infinitiv
(A mí)	me	gustaría	ir al cine
(A ti)	te		salir de compras
(A él/ella, usted)	le		ganar más dinero
(A nosotr os/-as)	nos		viajar
(A vosotr os/-as)	os		ver una serie
(A ellos/ellas, ustedes)	les		comprar un coche

¿Te **gustaría** ir al circo esta tarde?

Chtěl bys jít dnes odpoledne do cirkusu?

Me **gustaría** viajar a México.

Chtěla bych cestovat do Mexika.

Les **gustaría** comprarse una casa.

Chtěli by si koupit dům.

Nos **gustaría** ganar más dinero.

Rádi bychom vydělali více peněz.

PARTES DEL CUERPO – ČÁSTI TĚLA

la boca	ústa	la muela	stolička (zub)
el brazo	paže	el músculo	sval
la cabeza	hlava	la nariz	nos
la cara	obličej	el oído	ucho (vnitřek ucha)
la ceja	obočí	el ojo	oko
el cerebro	mozek	la oreja	ucho (ušní boltec)
el corazón	srdce	el pecho	hrudník
el cuello	krk	el pelo	vlasý
el dedo	prst	el pie	noha
el diente	zub	la piel	kůže
la espalda	záda	la pierna	noha (celá končetina)
el estómago	žaludek	el pulmón	plíce
la frente	čelo	el riñón	ledvina
la garganta	hrdlo	la rodilla	koleno
el hígado	játra	la sangre	krev
el hombro	rameno	el tobillo	kotník
el hueso	kost	la uña	nehet
los labios	rty	el vientre	břicho
la lengua	jazyk		
la mano	ruka		

PROBLEMAS DE SALUD – ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY

adelgazar	zhubnout	estar deprimido	mít depresi
cuidarse	starat se o sebe	estar embarazada	být těhotná
engordar	přibrat	estar enfermo	být nemocný
estar afónico	přijít o hlas	estar estresado	být vystresovaný
estar bien/mal	mít se dobře/špatně, být v pořádku/nic moc	estar mareado	točí se mi hlava

estar nervioso	být nervózní	tener diarrea	mít průjem
estar pálido	být bledý	tener dolor de cabeza	mít bolest hlavy
estar resfriado	být nachlazený	tener dolor de espalda	mít bolest zad
estar sano	být zdravý	tener dolor de estómago	mít bolesti břicha
hacer dieta	držet dietu	tener dolor de muelas	mít bolest zubů
hacerse un masaje	dát si masáž	tener estrés	být ve stresu, mít stres
hacerse una herida	zranit se	tener fiebre	mít horečku
ir al dentista	jít k zubaři	tener gripe	mít chřipku
ir al médico	jít k lékaři	tener la piel irritada	mít podrážděnou pokožku
morderse las uñas	kousat si nehty	tener migraña	mít migrénu
quemarse al sol	spálit se na slunci	tener náuseas	trpět nevolností
recuperarse	zotavit se, uzdravit se	tener tos	mít kašel
ser ciego	být slepý	tener un accidente	mít nehodu
ser mudo	být němý	tener un resfriado	být nachlazený
ser sordo	být hluchý	tener una enfermedad	být nemocný
tener acné	mít akné	tener una infección	mít infekci
tener alergia	mít alergii, být alergický	tener una quemadura	mít popáleninu
tener anemia	mít anémii, být chudokrevný	tomar medicamentos	brát léky
tener ansiedad	mít úzkosti		
tener cáncer	mít rakovinu		
tener caspa	mít lupy		
tener depresión	mít depresi		
tener diabetes	mít cukrovku		

GESTOS – GESTA *Tyto a mnohé další příklady jsou k dispozici na: https://mele.web.uah.es/diccionario_gestos*

Fíjate bien.

Podívej se pozorně.
Dej pozor.

Tengo calor.

Je mi tu horko.
Je tu horko.

La cuenta, por favor.

Účet, prosím.

Tengo sueño.

Jsem ospalý/ospalá.

Me voy.

Odcházím. Tak já jdu.

¿Vamos a comer?

Dáme si něco k jídlu?
Půjdeme se najíst?

Hay mucha gente.

Je tam hodně lidí.

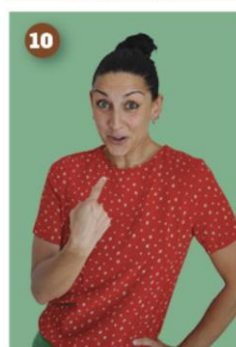
¡Vete!

Jdi pryč!

Te llamo por teléfono.

Zavolám ti.

¿Yo?

Já?

EL IMPERATIVO AFIRMATIVO – Kladný rozkazovací způsob (IMPERATIV)

Rozkazovací způsob je slovesný tvar, který vyjadřuje příkaz, žádost nebo zákaz. V mnoha případech se použití imperativu může zdát hrubé a nezdvořilé, ale ve španělštině je mnohem běžnější než v jiných jazycích. Může být také použit k poskytování pokynů, rad nebo doporučení.

Kladný rozkazovací způsob ve španělštině má **čtyři formy**: tú, vosotros/as, usted y ustedes.

Rozkazovací způsob **pravidelných sloves** se tvoří následovně:

	COMPR-AR	COM-ER	VIV-IR
(Tú)	compra	come	vive
(Vosotr os/-as)	comprad	comed	vivid
(Usted)	compre	coma	viva
(Ustedes)	compren	coman	vivan

U pravidelných sloves se tvary získají takto:

Začneme tvarem „tú“ sloves v přítomném čase.

(Tú)	compra s	come s	vive s
------	-----------------	---------------	---------------

Vypustíme koncové **-s**, tím získáme tvar 2. os. j.č. rozkazovacího způsobu.

(Tú)	compra s	come s	vive s
------	-----------------	---------------	---------------

Změníme koncovku **-r** z infinitivu na **-d**, tím získáme tvar pro 2. os. mn. č.

(Vosotr os/-as)	compra d	come d	vive d
-------------------	-----------------	---------------	---------------

Tvar „usted“ je opakem tvaru „tú“. Pokud máme **-a**, změníme ho na **-e** a naopak.

(Tú)	compra	come	vive
(Usted)	compre	coma	viva

Pro tvar „ustedes“ přidáme **-n** k tvaru „usted“.

(Ustedes)	compre n	coma n	viva n
-----------	-----------------	---------------	---------------

Slovesa, která mají v přítomném čase **nějaké nepravidelnosti** (e>ie, e>i, o>ue), zachovávají tyto změny ve tvarech **tú, usted** a **ustedes**.

	PENSAR	PEDIR	DORMIR
(Tú)	piensas > piensa	pides > pide	duermes > duerme
(Usted)	piensa > piense	pide > pida	duerme > duerma
(Ustedes)	piensan > piensen	piden > pidan	duermen > duerman

(Vosotr|os/-as)   pensáis > pensad   pedís > pedid   dormís > dormid

Existuje několik výjimek, kdy má sloveso v rozkazu pro 2. osobu jednotného čísla nepravidelný tvar, a ty je potřeba si zapamatovat. Tvary pro **vykání** se pak u většiny uvedených sloves tvoří od **1. osoby přítomného času** oznamovacího způsobu. V případě sloves **ser** a **ir** však žádné pravidlo neexistuje.

	PONER	HACER	SALIR	TENER
(Tú)	pon	haz	sal	ten
(Vosotr os/-as)	poned	haced	salid	tened
(Usted)	ponga	haga	salga	tenga
(Ustedes)	pongan	hagan	salgan	tengan
	DECIR	SER	IR	VENIR
(Tú)	di	sé	ve	ven
(Vosotr os/-as)	decid	sed	id	venid
(Usted)	diga	sea	vaya	venga
(Ustedes)	digan	sean	vayan	vengan

Ven aquí.

Pojď sem!

Sé amable.

Buď milý!

Haga ejercicio cada día.

Cvičte každý den!

Salga de mi oficina.

Odejděte z mé kanceláře!

Obecně platí, že v **kladném rozkazu** se zvrtné zájmeno připojuje vždy **za slovesný tvar**, tudíž se s ním píše dohromady. Většinou je pak potřeba vyznačit přízvuk, aby nedošlo k jeho přesunu a zůstal zachován na stejné slabice.

Bájese en la parada Coso.

Vystupte na zastávce Coso!

Lávate las manos.

Umyj si ruce!

A/e: Date prisa.

Pospěš si!

Klíčové je si uvědomit, na které slabice má přízvuk tvar bez zvrtného zájmena. V případě jednoslabičných slovesných tvarů není potřeba po připojení zvrtného zájmena přízvuk vyznačovat.

baje → **bájese**

lava → **lávate**

da → **date**

Pamatujte si, že tvar zvrtného zájmena vždy odpovídá dané osobě.

(tú) levántate, (usted) **bájese**

Ve 2. osobě množného čísla po připojení zvrtného zájmena odpadá koncové **-d**.

Acostaos pronto.

Jděte si brzy lehnout!

Despertaos.

Probudte se!

DAR CONSEJOS – PORADIT

Jak již bylo zmíněno dříve, ve španělštině je velmi běžné používat k poskytování rady rozkazovací způsob. Například:

Ponte crema solar.	Natři se opalovacím krémem!
Haced deporte tres veces a la semana.	Sportujte třikrát týdně!
Camine treinta minutos al día.	Chodte třicet minut denně!

Existují i jiné, méně přímé způsoby, jak nabízet rady a doporučení.

Para adelgazar Abyste zhubli	}	lo mejor es hacer deporte.	nejlepší je sportovat.
		va (muy) bien desayunar fruta. je (velmi) dobré snídat ovoce.	
		tiene/s que comer menos.	musíte/musíš jíst méně.
		debe/s hacer más deporte.	měli/měl bys více sportovat.
		debería/s andar más.	měli/měl bych více chodit.
		puede/s hacer una dieta.	můžete/můžeš držet dietu.
		intente/a comer menos dulces.	zkuste/zkus jíst méně sladkostí.

VERBO DOLER – SLOVESO BOLET

Sloveso **doler** se používá ve 3. osobě jednotného nebo množného čísla, v závislosti na gramatickém podmětě.

DOLER (bolet)

Osobní zájmena (3. pád)		Podmět
(A mí)	me	} el pie (j. č.) la cabeza (j. č.)
(A ti)	te	
(A él/ella, usted)	le	
(A nosotr os/-as)	nos	} los oídos (mn. č.) las muelas (mn. č.)
(A vosotr os/-as)	os	
(A ellos/ellas, ustedes)	les	

Me duele la cabeza. Bolí mě hlava.

Me duelen los pies. Bolí mě nohy.

¿Te duele la garganta? Bolí tě v krku?

Pokud použijeme **záporný tvar**, nikdy nesmíme oddělit zájmeno od slovesa:

(A ella) **no le duele** el estómago. Nebolí ji žaludek.

¿(A ustedes) no les duele la espalda?

Nebolí vás záda?

Pozor! Zájmena v prvním pádu nesmí být nikdy použita:

~~Yo duele~~ el brazo.

X

A mí me duele el brazo.

✓

~~Nosotros duelen~~ las piernas.

X

A nosotros nos duelen las piernas.

✓

V češtině je to podobné:

- Me duele la cabeza.

- Bolí mě hlava.

- A mí, el cuello.

- Mě krk.

SER VS. ESTAR – SER VS. ESTAR

Jak je uvedeno v lekci 6, **ser** a **estar** se někdy používají se stejnými přídavnými jmény, ale s **různými významy**.

Obecně se **ser** používá k identifikaci, definování a popisu trvalých a objektivních vlastností.

Carlos es un amigo del colegio.

Carlos je kamarád ze školy.

⇒ Identifikujeme osobu.

El tequila es una bebida mexicana.

Tequila je mexický nápoj.

⇒ Definujeme slovo.

Yuri es sueco, pero sus padres son rusos.

Yuri je Švéd, ale jeho rodiče jsou Rusové.

Sandra es dentista.

Sandra je zubařka.

⇒ Když mluvíme o národnosti nebo profesi, mluvíme o trvalých vlastnostech člověka.

Sloveso **estar** se používá k mluvení o subjektivních nebo dočasných vlastnostech něčeho nebo někoho. Kromě mluvení o poloze nebo umístění, jak jsme se dozvěděli dříve.

El novio de Sara **está** raro últimamente. **Está** triste, de mal humor, **está** muy delgado...

Anin přítel je v poslední době divný. Je smutný, má špatnou náladu, je velmi hubený...

Tenhle kluk není vždycky divný. Máme pocit, že se poslední dobou chová divně. Zdá se smutný, má špatnou náladu a je hubený, ale tyto vlastnosti jsou dočasným stavem. Porovnejme:

Andrés es raro.

⇒ Andrés je divný. Pravděpodobně má neobvyklé zvyky nebo má rád určité věci, které většina lidí nemá. Takže při srovnání by tento osobnostní rys byl objektivní. Ve srovnání s většinou je to pozorovatelné.

Andrés **está** raro.

⇒ Andrés se chová divně. Pravděpodobně dělá věci, které obvykle nedělá, nebo se chová způsobem, který je pro něj neobvyklý. To je něco subjektivního, protože je to něco, čeho si všimneme, čeho si například jiní lidé, kteří ho dobře neznají, nevšimnou. Může to být něco dočasného, ale je to změna oproti jeho obvyklému já.

Carlos es guapo.

⇒ I když krása není něco objektivního, v tomto případě bychom uvedli, že Carlos má rysy někoho, kdo je hezký. Narodil se tak.

Carlos está guapo.

⇒ Zde však chceme zmínit, že nyní vypadá pohledně. Možná si změnil vlasy, možná má na sobě něco jiného... Chceme vyjádřit, že vypadá lépe než obvykle.

Jsou chvíle, kdy tyto dvě možnosti jednoduše nedávají smysl, například:

Es muy inteligente.

~~Está muy inteligente.~~

Pokud je někdo inteligentní, nelze to změnit. Člověk je nebo není chytrý.

Está contento.

~~Es contento.~~

Přídavné jméno **contento** vyjadřuje dočasné štěstí jako důsledek například něčeho dobrého, co se stalo a způsobilo vaši dobrou náladu. Oba tvary by fungovaly s přídavným jménem „feliz“, protože to vyjadřuje štěstí obecně, takže by to mohlo být trvalé „ser feliz“ (šťastný člověk jako u někoho, kdo má obecně dobrý život) nebo dočasné „estar feliz“ (někdo šťastný v tuto chvíli kvůli současně okolnosti.)

* Příslovce **bien** a **mal** se vždy pojí s **estar**.

Está muy bien.

~~Es muy bien.~~

El ejercicio está mal.

~~El ejercicio es mal.~~

PERIODOS HISTÓRICOS – HISTORICKÁ OBDOBÍ

los (años) cincuenta	padesátá léta
los (años) noventa	devadesátá léta
los (años) dos mil	nultá léta 21. století
la colonización	kolonizace
la década	desetiletí, dekáda
el descubrimiento de América	objevení Ameriky
la dictadura de Franco	Francova diktatura
la Edad Antigua	starověk
la Edad Contemporánea	současná doba, období
la Edad Media	středověk
la Edad Moderna	novověk
la época clásica	klasické období
la época comunista	komunistické období
la guerra civil	občanská válka
el imperio romano	římská říše
el oeste americano	americký (divoký) Západ
la prehistoria	pravěk
la Primera Guerra Mundial	první světová válka
la Revolución Francesa	francouzská revoluce
la Segunda Guerra Mundial	druhá světová válka
el siglo pasado	minulé století
a.C. (antes de Cristo)	př.n.l. (před naším letopočtem, před Kristem)
d.C. (después de Cristo)	n. l. (našeho letopočtu, po Kristu)

POLÍTICA – POLITIKA

la cárcel/prisión	vězení
la Constitución	ústava
el control de medios de comunicación	kontrola médií
cruzar la frontera	překročit hranici
la democracia	demokracie
la dictadura	diktatura
el ejecutado	popravený
estar prohibido	být zakázaný, zakázáno
el exiliado	emigrant, exulant
la ley de amnistía	zákon o amnestii
la ley de divorcio	zákon o rozvodu
la libertad	svoboda
el partido político	politická strana
la pena de muerte	trest smrti
el preso político	politický vězeň
ser legal/ilegal	být legální/nelegální

EL PRETÉRITO IMPERFECTO – MINULÝ ČAS NEDOKONAVÝ

Minulý čas nedokonavý vyjadřuje děj **probíhající** v minulosti, **opakující** se v minulosti, **popis** situace v minulosti nebo události v minulosti, které nejsou jasně časově ohraničeny. Tvoří se pomocí osobních koncovek přidaných k infinitivnímu kmeni po odtržení koncovek **-ar**, **-er**, **-ir**.

	HABL-AR	COM-ER	VIV-IR
yo	habl aba	com ía	viv ía
tú	habl abas	com ías	viv ías
él/ella, usted	habl aba	com ía	viv ía
nosotr os/-as	habl ábamos	com íamos	viv íamos
vosotr os/-as	habl abais	com íais	viv íais
ellos/ellas, ustedes	habl aban	com ían	viv ían

Antes estudiaba más que ahora.

Dřív jsem se učil víc než teď.

De joven hacía deportes.

Když byl mladý, sportoval.

Iba a la iglesia cada domingo.

Chodíval do kostela každou neděli.

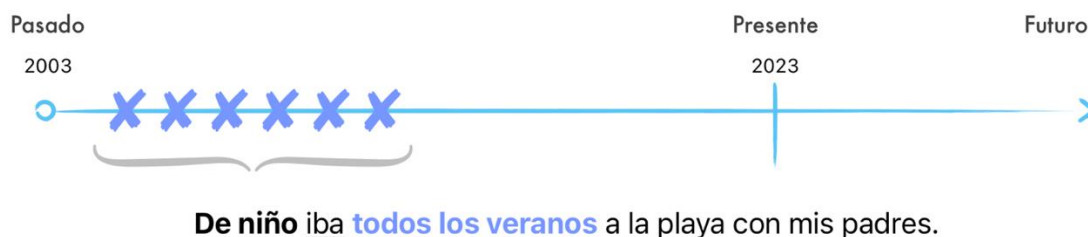
Příklady **nepravidelných** sloves:

ser: era, eras, era, éramos, erais, eran

ir: iba, ibas, iba, íbamos, ibais, iban

ver: veía, veías, veía, veíamos, veíais, veían

Podívejme se podrobně na jeho použití:

První příklad ukazuje akci probíhající v minulosti, která se v určitém časovém rámci několikrát opakovala.

De niño iba todos los veranos a la playa con mis padres. Jako dítě jsem každé léto chodil s rodiči na pláž.

- ⇒ V době, kdy jsem byl dítě: časový rámeček, ale nekonkrétní
- ⇒ Každé léto: opakování

Druhý příklad ukazuje událost v minulosti, která není jasně časově omezena.

En aquella época la gente no tenía internet. V té době lidé neměli internet.

- ⇒ V té době: neurčené časové období

U obou příkladů nevíme, kdy tato akce začala ani kdy skončila.

Nakonec používáme minulý čas nedokonavý k popisu situací, věcí nebo lidí v minulosti.

Cuando era joven, tenía el pelo rubio y largo. Když byla mladá, měla dlouhé blond vlasy.
No llevaba gafas y vestía siempre con ropa de muchos colores. Nenosila brýle a vždy se oblékala do pestrobarevných šatů.

Minulý čas nedokonavý se používá s výrazy jako: **de niño/a, de joven, a los 15 años, cuando** tenía 33 años.

De niño no me gustaba nadar. Jako dítě jsem neměl rád plavání.

De joven viajaba mucho. Když jsem byl mladý, hodně jsem cestoval.

A los 18 años ya sabía conducir. V 18 jsem už uměl řídit.

Cuando tenía 32 años ya tenía un hijo. Když jí bylo 32 let, měla už syna.

Cuando eran pequeños jugaban al fútbol. Když byli malí, hráli fotbal.

K označení doby, o které jsme mluvili dříve, používáme následující výrazy: **en esa/aquella época, en aquellos tiempos, entonces.**

En aquella época no había teléfonos. V té době nebyly telefony.

En aquellos tiempos viajar era muy caro. V té době bylo cestování velmi drahé.

Entonces ya existía internet. Tehdy už internet existoval.

Můžeme porovnat minulé situace se současností:

Antes la gente no viajaba mucho; hoy en día todo el mundo viaja. Předtím lidé moc necestovali, v dnešní době každý cestuje.

Cuando era joven salía mucho de noche; ahora ya no. Když jsem byl mladý, chodil jsem v noci hodně ven, teď ne.
(Myšleno „Chodil jsem se večer bavit.“)

A los 20 años vivía en España. Actualmente vivo en Corea. Když mi bylo 20. Žil jsem ve Španělsku.
Momentálně žiju v Koreji.

YA NO / TODAVÍA + PRESENTE – UŽ NE / STÁLE + PŘÍTOMNÝ ČAS

Jak jsme zmínili v předchozí části, můžeme porovnávat situace či stavy z minulosti se současností.

Ya no používáme k vyjádření toho, že akce, která se udála v minulosti, již netrvá do přítomnosti. Jde tedy o přerušování akce nebo stavu.

Ya no vivo en Madrid.

(= Antes vivía en Madrid y ahora no.)

Už nebydlím v Madridu.

(= Žil jsem v Madridu, a teď už ne.)

Ya no tiene tanto tiempo libre.

Už nemá tolik volného času.

Ahora ya no estudia en la universidad.

Nyní již nestuduje na univerzitě.

Todavía používáme k vyjádření, že akce, která se odehrála v minulosti, pokračuje v přítomnosti.

Todavía vivo en Madrid.

(= Antes vivía en Madrid y sigo viviendo allí.)

Stále žiju v Madridu.

(= Žil jsem v Madridu a stále tam bydlím.)

Todavía le gusta salir a pasear.

Stále rád chodí na procházky.

Todavía vive con sus padres.

Stále žije s rodiči.

MARCADORES PARA RELATAR – PROSTŘEDKY KOHEZE TEXTU

al día siguiente	následující den	luego	později
al final	nakonec	más tarde	později
así que	takže	por otro lado	na druhou stranu
de nuevo	znovu	por último	nakonec
de repente	najednou, náhle	por un lado	na jednu stranu
de pronto		primero	nejprve
de todas maneras	každopádně, i tak	resulta que	vyplývá, že
de todos modos		un día	jednoho dne
de todas formas		un rato después	chvíli poté
el otro día	onehdá	un tiempo después	o něco později
en ese momento	v tom okamžiku, v té chvíli	una vez	jednou, jedenkrát
entonces	tehdy, tak		
finalmente	konečně		

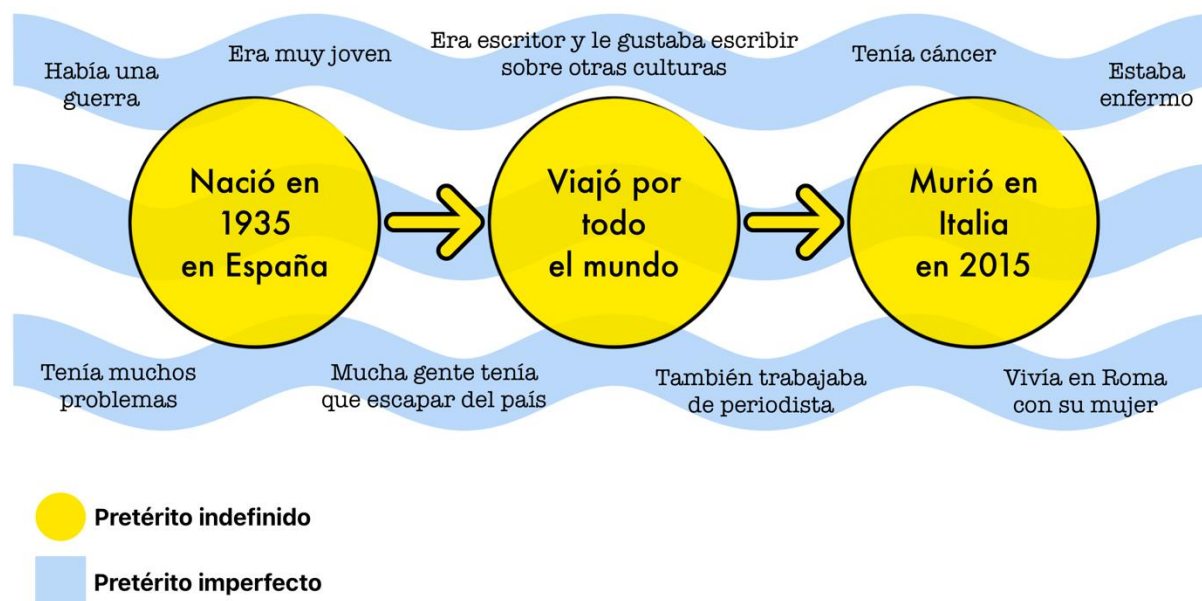
VOCABULARIO PARA HISTORIAS – SLOVNÍ ZÁSoba PRO VYPRÁVĚNÍ

terror	hrůza	amor	láska
bosque	les	abrazar	obejmout
cementerio	hřbitov	el anillo	prsten
cuchillo	nůž	besar	políbit
el fantasma	duch	boda	svatba
gritar	křičet	casarse	vzít se, oženit se, vdát se
matar	zabít	el corazón	srdce
miedo	strach	enamorarse	zamilovat se
muerto	mrtvý	la pareja	pár
la pistola	pistole	la playa	pláž
el ruido	hluk	el regalo	dárek
la sangre	krev	el romance	románek
el vampiro	upír	romper	rozejít se

ciencia ficción	sci-fi	acción	akce
el astronauta	kosmonaut, astronaut	el agente secreto	tajný agent
la catástrofe	katastrofa	el asesino	vrah
el espacio	vesmír	la bomba	bomba
el extraterrestre	mimozemšťan	el crimen	zločin
el fin del mundo	konec světa	el detective	detektiv
la galaxia	galaxie	el explosivo	výbušnina
Marte	Mars	la guerra	válka
la nave espacial	vesmírná loď	el helicóptero	vrtulník
el planeta	planeta	huir	utéct
el robot	robot	perseguir	pronásledovat
el superhéroe	superhrdina	la policía	policie
volar	létat	el sospechoso	podezřelý

PRETÉRITO INDEFINIDO VS. IMPERFECTO – MINULÝ ČAS DOKONAVÝ VS. NEDOKONAVÝ

Když mluvíme o událostech, které se staly v minulosti, můžeme použít oba časy. S **minulým dokonavým časem** předkládáme **informace jako akci**, která posouvá příběh dopředu. S **minulým nedokonavým časem** **popisujeme**. Příběh se zastaví a my „sledujeme“, co se děje kolem hlavních akcí. Srovnání vidíme na obrázku:

Tato osoba se narodila v roce 1935 ve Španělsku. Toto je první hlavní událost. Ale přidali jsme další podrobnosti, abychom poskytli více informací nebo lepší popis této skutečnosti: *Había una guerra* (byla válka), *tenía muchos problemas* (měl mnoho problémů).

Další věc, kterou víme, je, že cestoval po celém světě, a opět o tom máme nějaké podrobnosti: *Era muy joven* (byl velmi mladý), *era escritor y le gustaba escribir sobre otras culturas* (byl spisovatel a rád psal o jiných kulturách), *mucha gente tenía que escapar del país* (mnoho lidí muselo uprchnout ze země), *también trabajaba de periodista* (pracoval také jako novinář).

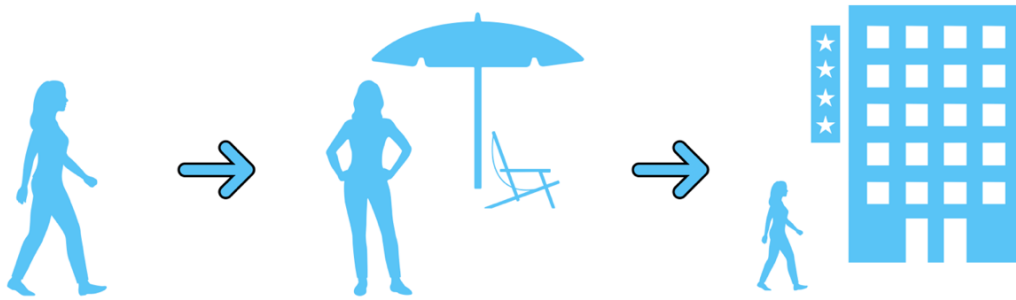
Poslední akcí, která příběh ukončuje, je, že tato osoba zemřela v Itálii v roce 2015. Podrobnosti související s tímto okamžikem a popisující akci jsou: *Tenía cáncer* (měl rakovinu), *estaba enfermo* (byl nemocný), *vivía en Roma con su mujer* (žil v Římě s manželkou).

Minulý čas dokonavý vypráví hlavní příběh, ale potřebujeme minulý čas nedokonavý, abychom o těchto akcích mluvili v kontextu.

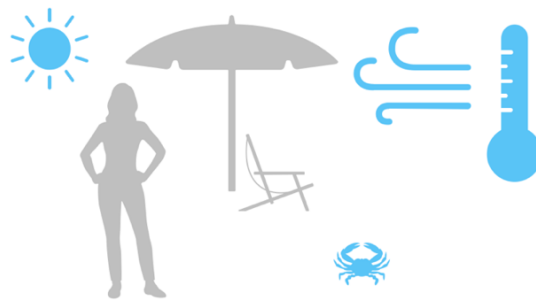
Na následujícím obrázku můžeme vidět, jak se příběh zastavuje a „sledujeme“, co se děje kolem hlavních událostí.

Ayer por la tarde fui a la playa.

Después volví al hotel.

Hacía mucho calor. Hacía sol. Había un poco de viento. Había un cangrejo en la arena.

Můžeme vidět sled akcí: dívka jde na pláž, je na pláži a pak se vrací do hotelu. Pokud chceme pláž „pozorovat“, akci v tu chvíli zastavíme a popíšeme, co tam bylo nebo co se tam dělo, např.: *hacía mucho calor* (bylo velké horko), *hacía sol* (bylo slunečno), *había un poco de viento* (trochu foukal vítr), *había un cangrejo en la arena* (byl tam krab na písku).

ESTAR + GERUNDIO CON TIEMPOS PASADOS – ESTAR + GERUNDIUM S MINULÝM ČASEM

Gerundium se tvoří od přítomného kmene příponou **-ando** u sloves se zakončením **-AR** a **-iendo** u sloves se zakončením **-ER/-IR**. Tvar zůstává stejný pro oba rody a obě čísla.

inf.	ger.
amar	amando
comer	comiendo
vivir	viviendo

Nepřavidelné tvary

U sloves se zakončením **-IR** se změnou kmenového **-e** na **-i/-ie** v přítomném čase oznamovacího způsobu se v gerundiu mění **-e** na **-i**.

pedir - pidiendo, decir - diciendo, sentir - sintiendo

U sloves se zakončením **-ER** a **-IR**, jejichž kmen končí samohláskou, se **-i** mění na **-y**.

ir - yendo, leer - leyendo

U sloves **dormir**, **poder**, **morir** se **-o-** mění na **-u-**.

dormir - durmiendo, poder - pudiendo, morir - muriendo

Víme, že gerundium se používá ve spojení s pomocným slovesem **estar** k vyjádření průběhového času - děje, který probíhá právě teď.

¿Qué estás haciendo?

Co (právě teď) děláš?

Estoy estudiando español.

Učím se španělštinu.

Může být také použit s minulými časy ke zdůraznění probíhajících akcí.

He estado estudiando dos horas.

Učila jsem se dvě hodiny.

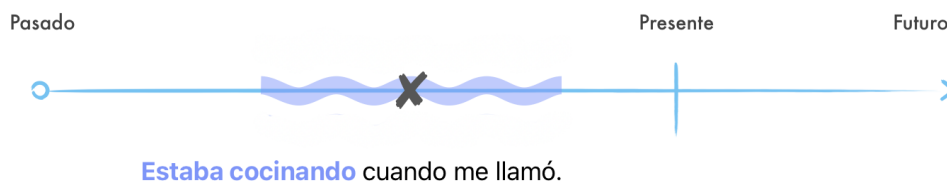
Ayer estuve limpiando todo el día.

Včera jsem celý den uklízela.

Estaba cocinando cuando me llamó.

Vařil jsem, když mi zavolal.

Na tomto posledním příkladu je dobře vidět, jak používáme **pretérito imperfecto** (minulý čas nedokonavý) a **pretérito indefinido** (minulý čas dokonavý) ve stejné větě:

Význam je stejný jako u běžných minulých tvarů, rozdíl můžeme porovnat zde:

Estuvo lloviendo y el suelo estaba mojado.

Estaba lloviendo y el suelo estaba mojado.

Estuvo lloviendo – Pretérito indefinido + gerundio (minulý čas dokonavý + gerundium)

⇒ Je to hotová akce. To znamená, že nějakou dobu pršelo, ale přestalo a v důsledku toho byla podlaha mokrá.

Estaba lloviendo – Pretérito imperfecto + gerundio (minulý čas nedokonavý + gerundium)

⇒ Popisuje okolnosti. V tu chvíli pršelo a proto byla podlaha mokrá.

BIBLIOGRAFÍA

CORPAS, Jaime, GARMENDIA, Agustín, SORIANO, Carmen y SANS, Neus. *Aula internacional 2*. Nueva edición. Barcelona: Difusión, 2013.

(Compilación de vocabulario y gramática del libro de texto.)

MACÍKOVÁ Olga y MLÝNKOVÁ Ludmila. *Velká španělská gramatika: Vše, co jste kdy chtěli vědět o španělské gramatice, a nikde jste to nenašli*. Brno: Computer Press, 2010.

PROKOPOVÁ Libuše. *Španělština pro samouky*. Praga: Leda, 2000.

Španělština - gramatika [en línea]. Lingea.cz, 2020. [Consulta: 14 septiembre 2023]. Disponible en: <<https://vyuka.lingea.cz/spanelstina/gramatika>>

Španělština - učebnice [en línea]. Lingea.cz, 2020. [Consulta: 14 septiembre 2023]. Disponible en: <<https://vyuka.lingea.cz/spanelstina/ucebnice>>